

AZ ERDÉSZ EGYENRUHA MÚLTJA

Manapság az erdészegyenruhát viselő szaktársak közül kevesen gondolnak arra, hogy ennek a ruházatnak több mint 100 éves fejlődéstörténete van. Megkíséreltem e történetnek fontosabb eseményeit ismertetni.

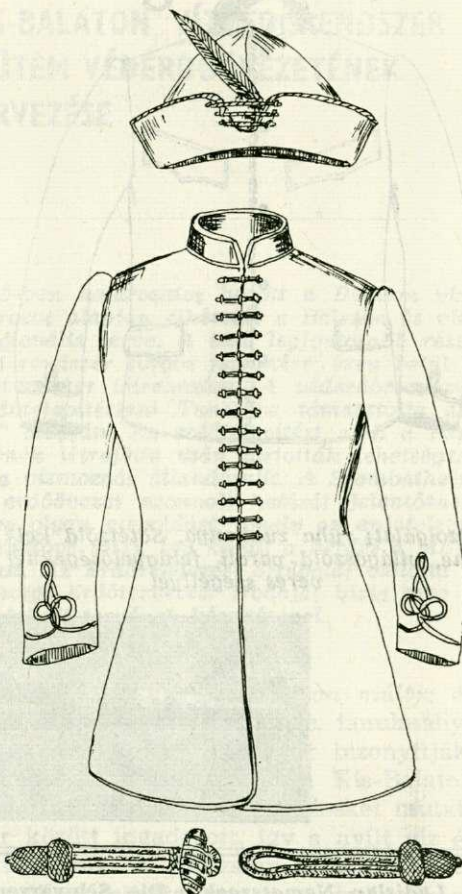
A kiegyezési okmány a többi állami javakkal együtt az erdőket is átadta a magyar kormánynak. A gazdálkodásban, igazgatási teendőikben az átadást követő évek nem sok változást hoztak. Annál nagyobb volt a szakemberek készülődése a magyar erdészeti igazgatás megvalósításának szellemi megalapozásában. Ennek hatására született meg, mint az közismert, az első magyar erdőtörvény, az 1879. XXXI. T. C. E törvény 45. §-a: (Erdőszemélyzet egyenruhája és külső jelvénye.) „A felesketetj erdőtisztek, midőn szolgálatban vannak, egyenruhát, az erdőőrök pedig a miniszter által megállapított jelvényt kötelesek viselni.”

A törvény értelmében alakult ki a közalapítványi erdészek egyenruhája, melyet az Erdészeti Lapok (továbbiakban EL.) 1880. évfolyama az 528. oldalon ismertet. Nemsokára rá megszületett az államerdészet egyenruha szabályzata (EL. 1881. évf. 752. o.), melyet a király 1881. aug. 17-én hagyott jóvá Ischlben. Címe: „Szabályzat a kincstári erdőtisztek és az erdők állami felügyeletével megbízott királyi erdőfelügyelői személyzet által viselendő egyenruháról.” A rendelkezés száma 30 635, háromféle egyenruhát rendszeresít úm.: szolgálati, féldísz és díszruhát.

A szolgálati ruha az erdei munkáknál, a féldísz ruha a más hatóságokkal való érintkezésnél, míg a díszruha ünnepeknél, fogadásoknál volt kötelezően előírva. Ez utóbbi az V., VI. és VII. rangosztályra, valamint a VIII. rangosztályban levő hivatalfőnökökre volt kötelező.

Mindengyik ruhához oldalfegyver volt rendszeresítve, és pedig a szolgálati ruhához vadászéks (30 cm hosszú) 16 cm markolattal, a díszruhához 70 cm hosszú, 14 cm markolatú, egyenes kard.

Az egyenruha szükségességét Rohonczy Tihamér az EL. 1881 évf. 898—902. oldalán ismertet. Közleményéből kiemelendő: „Hogy a törvény miért rendeli az egyenruha viselését, annak legfőbb oka az, hogy az erdőtiszteket mindenki első pillanatra felismerje, és rendelkezéseinek engedelmeskedjék.” Rohonczy közleményében kifejté, hogy az egyenruha az erdész hatósági jellegének kihangsúlyozására, ennek kétségét kizáró és ide-

Atila. Sötétzöld kelme. Hossza a felső lábszár fele alatt 2 cm. Aranyozott makk gombokkal és sújtással. Kalpag a díszruhához

jében való érvényre juttatására is szükséges.

A selmecebányai M. K. Bánya- és Erdőakadémia erdészeti hallgatói részére a szabályzatban előírt egyenruhát a miniszter 1882. tavaszán engedélyezi. (EL. 1882. évf. 329. o.) Úgyszintén e rendelkezés az erdőtiszti rangban álló tanárok, tanársegédek részére előírja az egyenruhaviselést. A hallgatók részére az oldalfegyver viselésének mellőzését rendeli el. Még abban az évben azonban — nyilván a selmecebányai ifjúság közbenjárására — a rendelkezés akként lett módosítva, hogy a hallgatók a kardot ünnepélyes alkalmakkor viselhetik kard-

Szolgálati ruha zubbonya. Sötétzöld kelme, világoszöld paroli, felügyelőségeknél veres szegéllyel

bojt nélkül. (EL. 1882. 1026. o.) aláírás: *Matlekovich.*

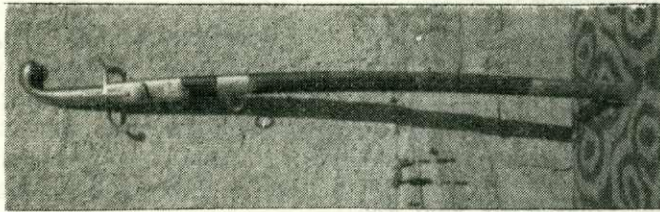
A két világháború között az egyenruhaviselés megszűnt és azt az 1935. IV. T. C. sem írja elő. E törvény csupán a *szolgálati jelvényről* rendelkezik.

1938-ban ismét felmerült az egyenruha szükségességének gondolata. Az ügy az OEE fórumain talált támogatásra és ezt a közvélemény is elfogadta. Elkészült az egyenruha szabályzat tervezete is, melyet az egyesület az EL. 1939. évf. 677. o.—685. o.-án ismertet, és a tagok részére szavazásra bocsájt. A szavazás eredményéről az EL. 1939. évf. 797—803. oldalán számol be.

Az egyenruha ügyet azonban az egyesület igazgatóválasztmánya még ugyanazon évben levette a napirendről, mondván: „a rendkívüli helyzetre való tekintettel, úgy határozott, hogy az egyenruha gyakorlati életbeléptetését egyelőre leveszi a napirendről.” EL. 1939. évf. 1178. o.

Az edész egyenruha második korszaka ezután a felszabadulás utáni időkre toldott, ami ezután történt, az már közismert.

Pankotai Gábor

Ladislav Nemesszeghy: Die Schwarzerlenwälder von Prekmurje (Pomurska Zalažba, 1986.)

Térképjeink helységneveiben a mai szemlélőnek gyakran érthetetlen a sok helyütt előforduló „eger”, „nyír” szóképző, pedig természeti környezetünk jelentős megváltozására utal. Mutatja, hogy vizes termőhelyeink valamikor sokallta nagyobb területet foglaltak el. Visszaszorította ezeket a mezőgazdasági termelés terjeszkedése, vizeink — egyes esetekben túlzott mértékű — szabályozása. A csekélyke maradványok megőrzése, védelem alá helyezése valamennyi kultúrállam egyre erőteljesebb törekvése.

A Pannon táj egy ilyen őseredeti állapotában megmaradt szlavóniai „gyöngyszemére” hívja fel a figyelmet a Ljubljanában megtartott XVIII. IUFRO kongresszus alkalmával kiadott remek kiállítású könyvecskében a hazánkban erős, baráti kapcsolatai révén jól ismert szerző: *Nemesszeghy László*. Bemutatja a tájat, a különleges termőhelyet a rajta tenyésző értékes növényzetet, állatvilágot. A mézgás éger itt valóban rendkívüli növekedést mutat, „Prekmurje luca”-ként szokták emlegetni. A 25 éve üzemtervi kezelés alatt elért eredményekkel mutatja ki, miként éri itt el az éger 60 éves korra a 400—450 m³/ha fakészletet 52%-os rönk-, 20%-os vékonyiparifa- és 28%-os tűzifaaránnyal. Leírása valóban meggyőző ezen rendkívül értékes biotóp megőrzésének feltétlen szükségességéről.

A recenzor nem volna az, ha hibát is ne találna. A tájban való eligazodást négy térképvázlat is segíteni iparkodik, de erősen hiányos kiállításuk ezt alig teszi lehetővé. A címben szereplő helymegnevezés például egyikén sem szerepel.

Jérôme René